

Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.53711/balkanistik.1702155
Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi, 2025; 7(2): 147-163
Journal of Balkanistic Language and Literature, 2025; 7(2): 147-163

RUSÇADA İKİRCİKLEM (OKSİMORON): DİLİN PARADOKSAL SESİ

Hanife ERDOĞAN YAŞARSOY*

ÖZ: Bu makale, ikirciklemen (oksimoronun) Rus dili ve edebiyatındaki kuramsal arka planını ve işlevsel kullanım biçimlerini ele almaktadır. İkirciklem, zıt ya da uyumsuz kavramların bilinçli biçimde bir araya getirilmesiyle oluşan ve dilin ifade olanaklarını genişleten özgün bir söz sanatıdır. Çalışmada, ikirciklemen yalnızca estetik bir anlatım biçimi olmadığı, aynı zamanda düşünsel derinlik ve ironi üretimi açısından da önemli bir işlev üstlendiği vurgulanmıştır. Rus alan yazınında ikirciklem üzerine yapılan akademik çalışmaların sınırlı olduğu, ancak mevcut çalışmaların dilsel, üslupsal ve şiirsel bağlamlarda kapsamlı değerlendirmeler sunduğu belirtilmiştir. Betimleyici analiz yöntemi çerçevesinde gerçekleştirilen bu çalışmada, Rusça edebi eserlerden ve sözlüklerden elde edilen örnekler incelenmiş; ikirciklemen anlam üretimi, paradoksal yapı oluşturma ve duygusal etki yaratmadaki rolü analiz edilmiştir. Ayrıca ikirciklemen antitez, ironi ve paradoks kavramlarıyla ilişkisi ayrıntılı şekilde tartışılmıştır. Sonuç olarak, ikirciklemen Rus edebi söyleminde estetik çeşitliliği artıran, dilin sınırlarını genişleten ve okuyucuyu aktif anlam üretimine teşvik eden temel bir stilistik unsur olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: İkirciklem (Oksimoron), Rus Dili, İroni, Antitez, Paradoks.

OXYMORON IN RUSSIAN: THE PARADOXICAL VOICE OF LANGUAGE

* Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Yabancı Diller Anabilim Dalı, e-posta: h.erdogan@kastamonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2760-765X

OPEN ACCESS

© Copyright 2025 Erdoğan Yaşarsoy

Geliş Tarihi (Received): 19.05.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 29.07.2025

Cite as/Atıf: Erdoğan Yaşarsoy, H. (2025). Rusçada İkirciklem (Oksimoron): Dilin Paradoksal Sesi. *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(2), 147-163.

ABSTRACT: This article addresses the theoretical background and functional usage of oxymoron in Russian language and literature. Oxymoron is a unique rhetorical figure that emerges from the deliberate juxtaposition of contradictory or incompatible concepts, expanding the expressive possibilities of language. The study emphasizes that oxymoron is not only an aesthetic form of expression but also plays a significant role in producing intellectual depth and irony. It is noted that while academic studies on oxymoron in Russian literature are limited, existing works provide comprehensive evaluations in linguistic, stylistic, and poetic contexts. Using a descriptive analysis method, this study examines examples drawn from Russian literary works and dictionaries, analyzing the role of oxymoron in meaning production, the creation of paradoxical structures, and emotional impact. Furthermore, the relationship between oxymoron and the concepts of antithesis, irony, and paradox is discussed in detail. As a result, it is concluded that oxymoron is a key stylistic element in Russian literary discourse, enhancing aesthetic diversity, broadening the boundaries of language, and encouraging active meaning production by the reader.

Keywords: Oxymoron, Russian Language, Irony, Antithesis, Paradox.

Giriş

Oksimoron terimi Yunanca “oksi” (keskin, zeki) ve “moros” (aptal) kelimelerinden türetilmiştir ve birlikte “zeki-aptal” anlamını taşır ki, bu ifade de zaten bir ikirciklemdir (oksimorondur) (Timofeyev ve Turayev, 1974, s. 252). İkirciklem, anlam bakımından uyumsuz ve çelişkili kavramların sanatsal ve “mantıksal” çerçevede bir araya getirilmesiyle oluşturulan, karşıtlık temelli bir dilsel teknik olarak değerlendirilmektedir (Kuregyan, 2006, s. 145). İkirciklem kavramına *sessiz çizgi*, *sevinçli hüzn* örnekleri verilebilir.

148

İkirciklem, doğrudan etkileşim içinde olmayan bağımsız kavramların, mantıksal düzeyde birbirleriyle çelişkili olmalarına rağmen bir araya getirildiği yapıdır. Bu yapı, yalnızca çelişkiye değil; aynı zamanda kutuplaşmış kavramların birlikteliğine dayanır. Çelişkili kavramların en üst düzeyde, yani ikirciklem düzleminde, anlamlarını yitirmeden; aksine; özgün anlamlarını koruyarak yeni bir kavramsal yapı içerisinde birlikte var olabilmeleri, ikirciklemin karakteristik özelliğidir (Şestakova, 2009, s. 12).

Rus alan yazınında ikirciklem olgusuna doğrudan odaklanan akademik çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. İlgili çalışmalarda ikirciklem genellikle dilbilimsel ve/veya stilistik bir olgu çerçevesinde ele alınmakta; sınırlı sayıda çalışmada ise şiirsel söylemin ve genel anlamda poetikanın ifade araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir (Şestakova, 2009, s. 36).

İkirciklem konusuna doğrudan ya da dolaylı biçimde temas eden bazı önemli çalışmalar arasında V. V. Vinogradov’un “Anna Ahmatova’nın Şiiri Üzerine

(Üslupsal Taslaklar)” (1925) [*О поэзии Анны Ахматовой. (Стилистические наброски)*] adlı çalışması, L. N. Timofeyev’in, Aleksandr Blok’un dünya algısının ve onun imgelerle yansıtılmasının özgüllüğüne değinirken ikirciklem kavramını da ele aldığı “A. Blok’un Poetikasındaki Karşıtlık” (1961) (*Поэтика контраста А. Блока*) başlıklı makalesi, L. A. Vvedenskaya’nın, “Antonimlere Dayalı Stilistik Figürler” (*Стилистические фигуры, основанные на антонимах*) (1966) başlıklı makalesi sayılabilir.

İkircikleme, yapısal ve anlamsal ilişkilerin ihlali ekseninde değerlendirilen P.G. Bogatryev, bu figürü özellikle oyun niteliği taşıyan, özgül teatral söylemlere uygun dilsel yapıların bir parçası olarak ele alır; metatez, eşanlamlılık, eşadlılık, metafor ve anlam dışı söylem gibi, sözcüklerin konvansiyonel anlamlarının kaybolması şeklinde nitelendirilen dil türleriyle yakınlık içinde inceler.

İ. K. Belgograd’un “Anna Ahmatova’nın Şiir Dilindeki Karşıtlıkların Sembolizmi” (1971) (*Символика контрастов в поэтическом языке Анны Ахматовой*), A. A. Tursunov’un “20. Yüzyıl İngiliz Edebi Dilinde Epitetin Yapısal Türleri ve Üslupsal İşlevleri” (1973) (*Структурные типы и стилистические функции эпитета в языке английской художественной литературы XX века*), L. Krasnova’nın “A. Blok’un Poetikası” (1973) (*Поэтика А. Блока*) ilgili çalışmalar arasındadır. Bu yaklaşıma doğrudan katkı sağlayan yapıtlardan biri de Ye. A. Atayeva’nın “Oksimoronların Dilsel Doğası ve Üslupsal İşlevleri” (1975) (*Лингвистическая природа стилистические функции оксюморонов*) başlıklı doktora çalışmasıdır. Öte yandan V. B. Sinyuk’un “Deyimleşmiş Oksimoron Sorunu Üzerine” (1976) (*К вопросу о фразеологизмах-оксюморонах*) başlıklı çalışması, L. A. Matviyeva’nın “Antonimlerin İstatiksel Kullanımı (M. Yu. Lermontov’un Eserleri Temelinde)” (1978) [*Статистическое использование антонимов. (На материале произведений М. Ю. Лермонтова)*] adlı tezi ve “M. Yu. Lermontov’un Eserlerinde İkirciklemeler” (1979) (*Оксюмороны в творчестве М. Ю. Лермонтова*) adlı makalesi dikkate değerdir.

L. A. Novikov’un “Mantıksal Zıtlık ve Sözcüksel Antonim” (1966) (*Логическая противоположность и лексическая антонимия*), “İfade Aracı Olarak Antonimler” (1979) (*Средство выражения – антонимия*), “Rusçada Antonim” (1986) (*Антонимия в русском языке*) adlı çalışmaları, ikirciklemin temelini oluşturan karşıtlık ilişkileri bakımından önemli kuramsal bir çerçeve sunar.

V. Ya. Pastuhova'nın "İkirciklem Öbeklerinin Paradigmatik ve Sintagmatik Bağlılığı" (1980) (*Парадигматическая и синтагматическая связанность компонентов оксюморонного сочетания*) başlıklı tezi ve "S. Yesenin'in Şiirinde Antonimik Karşıtlıkların Gramatikal Yapısı" (1988) (*Грамматическая структура антонимических противопоставлений в поэзии С. Есенина*) adlı makalesi ikirciklem üzerine farklı yaklaşımlar sunan çalışmalardır.

Son olarak, N. V. Pavloviç'in "İkirciklemin Semantiği" (1974) (*Семантика оксюморона*), "İkirciklemedeki Semantik Çelişkinin Gücü ve Zorluğu" (1981) (*Сила и сложность семантического противоречия в оксюморе*), "İmgeler Dili. Rus Şiirsel Dilinde İmgelerin Paradigmaları" (1995) (*Язык образов. Парадигмы образов в русском поэтическом языке*), S. S. Neretina "Tropolar ve Konseptler" (2000) (*Тропы и концепты*) adlı eseri ikirciklem konusunun ele alındığı diğer çalışmalardır (Şestakova, 2009, s. 36-55). Bunların dışında S. B. Kozinets'in 2014 yılına ait Rusça İkirciklem Sözlüğü (*Словарь оксюморонов русского языка*) konuya dair kapsamlı bir çalışma olarak karşımıza çıkar.

Rusçada ikirciklem kavramı, anlamın sınırlarını zorlayan ve dili estetik bir araca dönüştüren önemli bir söylem unsuru olarak değerlendirilir. Yukarıda da belirtildiği üzere, Rus alan yazınında ikirciklem üzerine yapılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Türkiye'de ise bu kavramın Rusça bağlamında ele alındığı akademik çalışmaların yok denecek kadar az oluşu, bu makalenin temel çıkış noktasını oluşturur.

Bu çalışmada, ikirciklemin Rusçadaki kuramsal temelleri açıklanmakta; hem gündelik söylemde hem de edebi metinlerdeki işlevsel ve yaratıcı kullanımları üzerinde durulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, ikirciklemin hem edebi bir sanat biçimi hem de anlam üretiminde stratejik bir unsur olduğunu ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında, ilgili Rusça akademik yayınlardan ve sözlüklerden derlenen örnekler betimleyici analiz yöntemi çerçevesinde incelenmiştir.

İkirciklemin Semantik Dinamiği: Değerlendirme, Çelişki ve Etki

İkirciklem, anlam bakımından zıt ya da birbiriyle bağdaşmaz görünen kavramların bir arada kullanılması esasına dayanan, en dikkat çekici edebî sanatlardan biri olarak kabul görür. Bu sanata "akıllı aptallık" (*умная глупость*),

“neşeli hüzün” (*веселое горе*), “yoksul zengin” (*нищий богач*) ya da “sessizliğin çığlığı” (*крик молчания*) gibi örnekler verilebilir (Kozinets, 2015a, s. 56).

Anlamca en uzak kavramların bir araya getirilmesiyle oluşan ikirciklemeler, dilsel kullanım açısından hem yoğun hem de son derece esnek yapılarıdır. Bu tür ifadeler, sıklıkla yazarın metinsel sınırlarını aşarak daha geniş bir iletişim bağlamında yer edindirler. Örneğin “fakir zengin” (*бедный богач*), “canlı cenaze” (*живой труп*), “genç ihtiyar” (*молодой старик*) veya “yetişkin çocuk” (*взрослый ребенок*) gibi sözcük birleşimleri, denotatif anlamı daha etkili bir biçimde yansıttıkları için gündelik ve edebî kullanımda yaygınlık kazanırlar (Kuregyan, 2006, s. 146-147). Dolayısıyla, ikirciklemeler anlam çelişkisini bilinçli bir anlatı tekniğine dönüştürerek hem dilin ifade sınırlarını genişletmektedir hem de okurda zihinsel bir uyanıklık yaratır.

Kozinets’in Rusça İkirciklemeler Sözlüğü’nde tematik olarak (görme duyuları, duygu alanı, iyimser-kötümser vb.) gruplandığı benzeri örnekleri çoğaltmak mümkündür. Sözlükten rastgele seçilmiş ikirciklem örnekleri olarak şunları verilebilir: “dilsiz şarkıcı” (*немой певец*), “sağır edici sessizlik” (*оглушительная тишина*), “sessizliğin gürültüsü” (*шум тишины*) (Kozinets, 2014, s. 33), “mutlu kötümser” (*счастливый пессимист*) (Kozinets, 2014, s. 37), “sıkıcı neşe” (*скучное веселье*) (Kozinets, 2014, s. 39), “neşeli sürgün” (*весёлая каторга*) (Kozinets, 2014, s. 40), “hoş bir acı” (*приятная боль*) (Kozinets, 2014, s. 42), “tatlı bir ağrı” (*сладкая боль*) (Kozinets, 2014, s. 43), “sakin bir telaş” (*спокойная тревога*) (Kozinets, 2014, s. 45), “sevilmeyen sevgili” (*нелюбимая любимая*) (Kozinets, 2014, s. 46), “korkunç yakışıklı” (*страшно красив*) (Kozinets, 2014, s. 53), “ahlaksız ahlak” (*безнравственная мораль*) (Kozinets, 2014, s. 56), “kötü iyilik” (*злое добро*) (Kozinets, 2014, s. 57), “dikkatli kayıtsızlık” (*внимательное равнодушие*) (Kozinets, 2014, s. 59), “gerçek yalan” (*правдивая ложь*), “dürüst hırsız” (*честный вор*) (Kozinets, 2014, s. 62), “cömert cimrilik” (*щедрая скупость*) (Kozinets, 2014, s. 64), “tembel işkolik” (*ленивый трудоголик*) (Kozinets, 2014, s. 65), “cesur korkak” (*смелый трус*) (Kozinets, 2014, s. 66), “faydasız fayda” (*бесполезная польза*), “kurtarıcı ölüm” (*спасительная гибель*) (Kozinets, 2014, s. 73), “kolay zorluklar” (*лёгкие трудности*) (Kozinets, 2014, s. 75), “başarısız başarı” (*неудачная удача*) (Kozinets, 2014, s. 76), “melek- yılan” (*ангел- змея*) (Kozinets, 2014, s. 79), “pahalı ucuzluk” (*дорогая дешевизна*),

“barışçıl savaş” (*мирная война*) (Kozinets, 2014, s. 85), “özgür kölelik” (*свободное рабство*) (Kozinets, 2014, s. 89), “ünsüz ün” (*бесславная слава*) (Kozinets, 2014, s. 95), “düzensiz düzen” (*беспорядочный порядок*) (Kozinets, 2014, s. 96), “geniş darlık” (*широкая узость*) (Kozinets, 2014, s. 98), “sınırsız sınırlar” (*безграницы грани*) (Kozinets, 2014, s. 99), “kaynayan buz” (*кипящий лёд*) (Kozinets, 2014, s. 107), “soğuk ateş” (*холодный огонь*) (Kozinets, 2014, s. 109), “güçsüz güç” (*бессильная сила*) (Kozinets, 2014, s. 113), “kuru okyanus” (*сухой океан*) (Kozinets, 2014, s. 116). İkirciklemelerin bu tür tematik gruplandırmaları, dildeki anlam çelişkilerinin ve paradoksların ne kadar derin ve çok yönlü olabileceğini gözler önüne serer. Bu ifadeler, hem dilin yaratıcı potansiyelini hem de insan deneyiminin karmaşıklığını yansıtarak, dilsel ve kültürel bağlamda anlamın nasıl yeniden şekillendirilebileceğini gösterir.

İkirciklem, yalnızca biçimsel değil, aynı zamanda derinlemesine anlamsal bir çatışma üzerine kuruludur. Bu çatışma, sözcüklerin yüzeydeki zıtlıklarının ötesine geçerek, dilin içsel mekanizmalarına kadar uzanır. Bu bağlamda, İ. Galperin’in ikirciklem üzerine yaptığı çözümlemeler dikkat çekicidir. Galperin, ikirciklemedeki sözcüksel ve dilbilgisel anlamların ilişkisini analiz ederken, şu sonuca varmıştır: “Sözcüksel anlamlarda, birleşimi oluşturan iki ögenin anlamsal özelliklerinin çarpışması meydana gelir ve bu da ögelerden birinin yeniden anlamlandırılmasına yol açar.” (Galperin, 1978, s. 65-66).

Bilim dünyasında “ikirciklem” kavramının tanımı konusunda görüş ayrılıkları vardır: Onu bağımsız bir söz sanatı (trope) mı yoksa antitez türü olarak mı değerlendirmeli? İkirciklem, genellikle birbirini mantıksal düzlemde dışlayan kavramların bir araya getirilmesiyle oluşturulan, üslupsal bir karşıtlık türüdür. Aynı zamanda, çelişkiyi ifade etmesi, anlamın özgünlüğü ve dilsel özellikleriyle ironi, paradoks, absürd ve anlamsızlık (nonsense) kavramlarıyla da ilişkilidir (Atrohova ve Konstantinova, 2023, s. 7).

Antitez ve ikirciklem, zıt karşıtlık kutuplarında yer alır. Bu iki kavramın temelinde zıtlık yatsa da birbirinden farklıdır. Antitezde, birkaç karşıtlık birbiriyle etkileşerek birbirlerinin zıtlıklarını vurgular; oysa ikirciklemede, açık karşıtlık, zıtlıkları birleştiren gizli benzerliğin güçlendirilmesine hizmet eder. Bu bağlamda ilk olarak antitezde yüksek gerilim etkisi, iki ya da daha fazla karşıt unsurun etkileşimiyle ve birbirini güçlendirmesiyle ortaya çıkar. Hâlbuki ikirciklemede,

karşıtlık, birbiriyle çelişen yönlerin birleştirilmesiyle gerçekleşir. İkinci olarak bu iki teknik, karşıtlıkların farklı biçimlerde varlıklarını gösterir: Antitez, karşıtlıkların mücadelesini vurgularken; ikirciklem, bu karşıtlıkların birliğini ifade eder. Böylece antitezin mantıksal temeli karşıtlık, ikirciklemin temeli ise çelişkidir. Üçüncüsü, antitezde karşıtlık, hem amaç hem de başlıca araçtır. İkirciklemde ise yalnızca bir araçtır ve karşıtlık ilişkileri ya diğer karşıt olmayan unsurları ifade etmek için ya da karşıtlıkların göreceli doğasına dikkat çekmek amacıyla kullanılmaktadır. Antitezde karşıtlık, etkin bir biçimde ortaya çıkarken; ikirciklemde nötr bir nitelik kazanmaktadır (Boçina, 2005, s. 29, 30). Bu bağlamda ikirciklem, zıt özellikleri ifade eden sözcüklerin kasıtlı olarak bir araya getirilmesiyle oluşmaktadır. Örneğin; “neşeli hüznün” (*весёлая грусть*) ifadesi karşıtlığı ifade etmekle birlikte bir ikirciklem olgusudur (Karasik, 2022, s. 116). Bu ifadede zıtlığın güçlü benzerliği vardır. Ancak “*Ayşe dün neşeliyken, bugün hüznü*” dediğimizde antitez olgusu devreye girmektedir. Bu cümlede ise direkt benzerlik olmaksızın anlamsal ve işlevsel açıdan zıtlık söz konusudur. Bir başka deyişle ikirciklemin, içsel özü, karşıtlıkların bir tür birliği olarak anlaşılır; çünkü ikirciklem, karşıt kavram ve olguları birbirine karşıt olarak sunmaz, aksine onları birleştirir (Şestakova, 2009, s. 20). İkirciklemde, asıl önemli olan şey, “aynı anda ve eşit düzeyde var olan karşıt ya da karşı karşıya getirilen olguların karşılıklı bağı, etkileşimi ve bu etkileşimin, iç içe geçişin derinlemesine hissedilmesidir” (Şestakova, 2009, s. 46). “*Onun söyledikleri birer gerçek yalandı; ses tonunda öyle güçlü bir inandırıcılık vardı ki, yalan olduğuna inandıkça daha da gerçek geliyordu*” ifadesi de aynı şekilde ikircikleme örnektir. Cümlede anlam açısından yalan ve gerçekliğin benzerliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca işlevsel açıdan güçlü bir anlatım amaçlanmıştır. İkirciklem, zıtlıkları bir araya getirerek anlamda derin bir etkileşim ve birleşim yaratarak, dilin sınırlarını aşan bir anlatım gücü sunar; bu sayede dilsel çatışmalar, sıradan anlatımların ötesine geçerek daha katmanlı ve entelektüel bir deneyim yaratır.

İkirciklem, yalnızca biçimsel bir söz sanatı değil, aynı zamanda dilin anlam sınırlarını zorlayan ve yerleşik anlam kalıplarına karşı eleştirel bir bakış geliştiren yapısal bir unsurdur. Bu yönüyle, paradoksal düşünme biçiminin dildeki en belirgin yansımalarından biri olarak değerlendirilebilir. S. Smirnov’un da belirttiği üzere, ikirciklem, kendi içindeki çelişkili anlamlar arasında bir paradoksun çözülmesini gerekli kılar; bu bağlamda alıcıyı pasif bir okuyucu olmaktan çıkararak, anlam üretme sürecine aktif biçimde katılmaya teşvik eder (Smirnov, n.d.). Böylece

ikirciklem, yalnızca estetik bir ifade aracı olmakla kalmaz, aynı zamanda karşı tarafın derinlemesine düşünmeye ve metindeki anlamı yeniden inşa etmeye yönelten bilişsel bir işlevi de üstlenir.

İkirciklem, yalnızca anlam çelişkisiyle değil, aynı zamanda bu çelişkinin yarattığı ironik ve mizahi etkiyle de dikkat çeker. Özellikle zıt anlamlı sözcüklerin bilinçli bir şekilde bir araya getirilmesiyle oluşturulan bu tür ifadeler, karşı tarafta hem şaşkınlık hem de gülme eğilimi uyandırabilir. Bu yapılar, kimi zaman matruşka benzeri çok katmanlı bir anlama sahiptir: yüzeydeki olumsuzluk biçimi, daha derindeki olumlu ya da tanıdık bir yapıya yerleştirilir ve bu içyapı zamanla sabit bir kalıp hâlini alarak klişe etkisi yaratabilir. Anlam açısından karşıt köklerin birleşiminden türetilen “aptal akıllı” (*глупоумник*) ya da “hükümdar-köle” (*царепаб*) gibi örnekler, ikirciklemin hem dilsel hem de kültürel bellekte ironik bir biçimde nasıl yer bulduğunu göstermesi açısından dikkate değerdir (Moskvin, 2018, s. 242). Bu tür örnekler, ikirciklemin yalnızca estetik bir ifade aracı olmadığını, aynı zamanda kültürel kimlik ve toplumsal hafızanın taşıyıcısı olduğunu da göstermektedir. Böylece ikirciklem, bireysel ve kolektif anlam üretim süreçlerinde önemli bir işlev üstlenir.

İkirciklemin en basit birleşim tiplerinden biri; köken olarak aynı sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşur; bunlardan biri genellikle olumsuzluk eki içerir. Örneğin “neşesiz neşe” ya da “okuma yazma bilmeyen okuryazarlar” ifadelerinde, atıf işlevi gören öge, belirlenen ögenin anlamını çürütmekte ve bu yolla yapay bir semantik gerilim yaratmaktadır. Bu kategoriye, belirgin biçimde olumsuzluk barındıran ve daha geniş yapılarla kurulan ikirciklem örnekleri de dâhildir: “Fırsatları kaçırma fırsatını hiç kaçırmadı” (*Он ни разу не упустил шанс упустить шанс*). “Çekinmeden, çekingenliğini sergiledi” (*Она, не стесняясь, продемонстрировала свое стеснение*) gibi. Bu tür ifadeler, biçimsel açıdan genişletilmiş ikirciklemeler kapsamında değerlendirilebilir ve çoğunlukla “A olsa da, B” türü ikili yapısal bir karşıtlığa dayanır. Burada anlamın çelişkili doğası, kasıtlı biçimde mantıksal bir tutarsızlıkla yapılandırılır; ancak bu tutarsızlık, ironi ve entelektüel bir dil oyununa dayalı olarak retorik bir incelikle sunulur (Karasik, 2022, s. 117). Genişletilmiş ikirciklemeler, anlatının ironik tonunu güçlendirirken, aynı zamanda okuyucunun metni çok boyutlu bir yaklaşımla yorumlamasını zorunlu kılar. Bu da, dilin retorik potansiyelinin etkin bir şekilde kullanıldığını gösterir.

Kozinets, ikirciklemeleri yapı açısından üç kısma ayırmıştır:

1. Geleneksel türde kelime gruplarını oluşturan ikirciklemeler [“cahil bilim insanı” (*невежественный учёный*)];
2. Oksimoron cümleler [Yazar, Anna Ahmatova’nın şiirinden “sessizlik gümbürdüyor” (*зрохочет тишина*) Severyanin’den ise “Hayat veren ışınlar ölümcüldür.” (*Животворящие лучи смертельны*) cümlesini örnek olarak verir];
3. Oksimoron ile antitez arasında ara bir konumda yer alan bileşik bir kelimenin öğelerinin oluşturduğu ikirciklem, [“aptal bilge” (*глупомудрый*)] (Kozinets, 2015a, s. 57).

Kozinets’e göre ikirciklemeler amaçlarına göre iki gruba ayrılmaktadır:

1. Terminolojik ikirciklemeler (*терминологические оксюмороны*): Somut kavramları veya bilimsel yapıları ifade eden türdür: “sıvı gaz” (*жидкий газ*), “sek şarap” (*сухое вино*)¹. Açıklamalı sözlüklerde, ansiklopedilerde, kaynaklarda vb. yer alır.
2. Poetik ikirciklemeler (*поэтические оксюмороны*): Edebi dilde kullanılan ikirciklemelerdir: “Ölü Canlar” (*Мертвые души*) gibi (Kozinets, 2015a, s. 57).

İkirciklemeler yalnızca anlamsal zıtlıkları bir araya getiren bir söz sanatı olmanın ötesinde, aynı zamanda konuşmacının ya da yazarın dünyaya bakışını yansıtan güçlü bir anlatım aracı olarak karşımıza çıkar. İkirciklemenin en önemli işlevlerinden biri, değerlendirme içeren ifadeler üretmek ve anlatıma çarpıcı bir ifade gücü kazandırmaktır. Nitekim bu tür yapılarda yer alan karşıt anlamlı unsurlar, metne hem ironi hem de duygusal derinlik katar. Örneğin “cahil âlim” (*невежественный учёный*), “küstah tevazu” (*наглая скромность*), “yüce hiçlik” (*великое ничтожество*), “aptal zekâ” (*тупое остроумие*) gibi ifadelere bakıldığında, yalnızca bir zıtlığın değil, aynı zamanda bir değerlendirmenin (eleştiri, alay, övgü ya da küçümseme) yansıtıldığı görülür. Bu durum, ikirciklemelerin edebî

---

¹ Türkçeye birebir çevirisi “kuru şarap”tır. Dolayısıyla terminolojik açıdan ikirciklem örneği olarak verilmiştir.

metinlerde neden bu denli sık kullanıldığını ve okuyucu üzerinde neden bu kadar etkili olduğunu da açıklar niteliktedir (Kozinets, 2015a, s. 57).

“Sevimli dolandırıcı” (*милый мошенник*) veya “asil katil” (*благородный убийца*) gibi değer yargısı içeren ikirciklemeler, temelde insana özgü karşıt nitelikleri bir araya getirdikleri için değil, nesneye yönelik değerlendirmede yer alan olumlu ve olumsuz yargıların bir arada kullanılması nedeniyle paradoksal yapılar oluştururlar. Burada “sevimli” ve “asil” sözcükleri olumlu, “dolandırıcı” ve “katil” ise olumsuz ahlaki ya da duygusal çağrışımlara sahiptir; bu zıt çağrışımların aynı ifadedeki birlikteliği, anlamda çelişki yaratmaktadır (Dekatova ve Vodyaha, 2013, s. 78).

İkirciklem, yapı ve anlam açısından bir yandan birleşik adlara, diğer yandan ise, “klasik olmayan” türdeki adlandırma birimleri olarak kabul edilen deyimlere yakındır. İkirciklemenin, deyimler ve birleşik adlarla yakın olduğunu gösteren bazı özellikleri şunlardır:

1. İkirciklem, çelişkili bir özellik taşıyan denotatları ayırt etmek için kullanılan analitik bir araçtır. İkirciklem öbeğindeki bileşenler adlandırma özelliğini yitirmezler. İkinci anlam planı, mecaz anlam taşıyan kelimelerin yer aldığı ikirciklemelerde ortaya çıkar. Örneğin; “Kuş kirazlarının beyaz yası” (*белый траур черемух*) (A. Ahmatova).
2. İkirciklemeler, bir yandan temsil ettikleri varlık ya da olgunun ayırt edici niteliklerini vurgulayan analitik birim işlevi görür [örneğin “beyaz geceler” (*белые ночи*) gibi]. Bu tür kullanımlar nadirdir. Diğer yandan, imgelerle beslenen bu ifadeler, tıpkı deyimlerde olduğu gibi, karmaşık duygusal ya da durumsal ilişkileri etkili bir şekilde tanımlar. “Korkunç mutlu” gibi birleşimler, bu anlatım biçiminin en parlak örneklerinden biridir.
3. İkirciklem birimini oluşturan sözcükler, birleşik adların ögelerinde olduğu gibi, kendi özgül anlamlarını korurlar. Bu özellik, ikirciklem yapıların deyimisel birleşimlere ve dilsel birimlere olan yakınlığını artırmaktadır. Ayrıca, ikirciklem birimleri anlam yönünden durağan değil, bağlamsal değişime açık ve dinamik yapılardır.

4. İkirciklem analiz birimlerini oluşturan bileşenler arasındaki anlamsal ve yapısal ilişkiler, çağdaş dil normlarına aykırılık teşkil etmez. Bu bağlamda, deyimlerde zaman zaman karşılaşılan ve semantik açıdan anomali gibi değerlendirilebilecek bazı örnekler (örneğin, “kedinin döktüğü gözyaşı kadar” çok az anlamındaki *кот наплакал*) bu inceleme dışında tutulmaktadır. Dolayısıyla, ikirciklem bileşenleri arasında anlamca çelişki içerse de, dilin genel işleyişi ve anlam üretme kapasitesiyle uyumlu yapılardır.
5. İkirciklemlili birleşimler, dilin deyimsel temalarını zenginleştirir. İkirciklem-deyimlere, “korkunç mutlu” (ужасно рад), “kahretsin, çok iyi” (чертовски хорош), “gönüllü zorunluluk” (добровольно-принудительно) gibi kullanımlar örnek verilebilir (Kuregyan, 2006, s. 145-146)

İkirciklem, biçimsel bir söz sanatı olmanın ötesinde, anlamın sınırlarını zorlayan, dilin düşünsel boyutuna temas eden çok katmanlı bir anlatım aracıdır. Zıt kavramların bilinçli olarak bir araya getirilmesiyle oluşturulan bu yapı, yalnızca estetik bir gerilim yaratmakla kalmaz; aynı zamanda söyleyenin dünyaya bakışını, nesnelere ve kavramlara yüklediği anlamı da yansıtır. Özellikle değer yargısı içeren ikirciklem, dilin duygusal ve etik boyutunu harekete geçirerek karşı tarafta hem bilişsel hem de duygusal bir etki oluşturur. “Sevimli dolandırıcı” veya “asil katil” gibi ifadeler, yüzeydeki karşıtlıktan öte, değerlendirmenin çelişkili doğasına işaret eden paradoksal yapılardır. Bu bağlamda ikirciklem, dilsel çelişkinin bir temsili olduğu kadar, aynı zamanda anlamın yeniden inşa edildiği bir anlatı alanı olarak da önem kazanır. İkirciklemin barındırdığı çelişki ve ironi, onu yalnızca edebî metinlerde değil, günlük dilde ve toplumsal söylemlerde de vazgeçilmez kılan temel özellikler arasında yer almaktadır.

Rus Edebi Söyleminde İkirciklem

İkirciklemlerin temelinde yer alan kasıtlı mantıksızlığın temel amacı ya komik bir etki yaratmak ya da bir durumun, özelliğin veya olgunun yeni ve alışılmadık bir şekilde anlamlandırılmasını ve tanımlanmasını sağlamaktır. İkirciklemin ana kullanım alanı, edebî metinler ve gazeteciliktir (Karasik, 2022, s. 116). Edebiyatta ikirciklem, belirli bir estetik veya düşünsel etki yaratmak amacıyla, iki çelişkili ya

da zıt kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koyan anlatım araçları olarak öne çıkar. Bu tür ifadeler, yalnızca biçimsel bir oyun değil, aynı zamanda derin anlam katmanları sunan yapılar olarak işlev görür. İkirciklemeler aracılığıyla parlak imgeler oluşturulabilir, paradoksal durumlar vurgulanabilir, okuyucuda güçlü duygusal tepkiler uyandırılabilir ve metne kavramsal derinlik kazandırılabilir. Bu bağlamda ikirciklem, edebî anlatımın hem estetik hem de bilişsel düzeyde zenginleşmesini sağlayan güçlü bir stilistik araç olarak değerlendirilmelidir (Jarkova vd., 2023, s. 66). Bu çerçevede, ikirciklemenin sanatsal söylemin dinamik yapısına katkı sağladığı ve okuyucunun algı süreçlerinde yaratıcı bir etkileşim alanı oluşturduğu söylenebilir.

İkirciklem, 1821 yılında N. Ostolopov’un “Kadim ve Yeni Şiir Sözlüğü”nde (Словарь древней и новой поэзии) “Metafor” (Метафора) başlığı altında bağımsız bir poetik olgu olarak ele alınmamış; yalnızca örnek düzeyinde anılmıştır. Bu durum, N. Ostolopov tarafından ikirciklemenin doğasının söz sanatı bağlamında tanımlanmasına yönelik bir geleneğin temellerinin atıldığını göstermektedir. Söz konusu çalışmada, ikirciklem fikirlerin yanlış ve adaletsiz biçimde bir bütün hâlinde birleştirilmesi olarak tanımlanmakta; bu tür bir yapının, taşıdığı mantıksal tutarsızlık nedeniyle sanatsal bir eserde var olma hakkının bulunmadığı ileri sürülmektedir (Şestakova, 2009, s. 11-12). Zamanla bu kısıtlayıcı ve normatif yaklaşım yerini, ikircikleme estetik ve anlam üretimi açısından değerlendiren daha kapsayıcı anlayışlara bırakır (Razonerov ve Sikalo, 2016, s. 43). L. İ. Timofeyev ve S. V. Turayev’in “Edebiyatbilim Terimleri Sözlüğü”nde (Словарь литературоведческих терминов) ikirciklem, “sanatsal söz sanatları arasında yer alan bir trop” (Timofeyev ve Turayev, 1974, s. 252) olarak tanımlanır. Bu tarihsel gelişim süreci, ikirciklemenin poetik statüsü zaman içinde dar bir retorik işlevden çıkarak çok boyutlu estetik ve kavramsal bir araca dönüşerek edebiyat kuramında daha sağlam bir yer edinir.

Oksimoron, V. K. Trediakovskiy’in eserleriyle edebiyatta yer bulmaya başlamış; XX. yüzyıla gelindiğinde ise edebî dil kullanımında önemli bir anlatım aracına dönüşmüştür. Bireysel ve yazara özgü düşüncenin ifadesinde önemli bir anlatım biçimi hâline gelir (Atrohova ve Konstantinova, 2023, s. 7).

Çehov’un “Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü” (Рассказ неизвестного человека) adlı eserinde geçen “suçsuz suçlu” (без вины виноват) ifadesi ikirciklem

örneğidir. “Sadece bitmek bilmeyen konuşmaları duyuyorum ama kendi durumumdan çıkış yolu göremiyorum. Gerçekten de suçsuz bir suçluyum!” (*Я слышу только бесконечные разговоры, но не вижу выхода из своего положения. Вот уж воистину без вины виноват!*) Bu ifade, bir şeyle suçlanan ancak suçsuz olan insanlar hakkında kullanılır (Kozinets, 2015b, s. 430). Buradaki “suçsuz suçlu” ifadesi, kişinin içinde bulunduğu durumu derinlemesine ifade eder. Yani kişi, hiçbir suçu olmadığı halde bu duruma düşer ve bundan dolayı suçluluk duygusu yaşar.

Rus edebiyatına baktığımızda eser isimlerinde ikirciklem örneklerine rastlanmaktadır. N. V. Gogol’ün “Ölü Canlar” (*Мертвые Души*), D. E. Galkovskiy’nin “Sonsuz Çıkma” (*Бесконечный тупик*), A. Azimov’un “Ebediyetin Sonu” (*Конец вечности*) ve Yu. Bondaryov’un “Sıcak Kar” (*Горячий снег*) eserleri bunlardan sadece birkaçıdır (Razonerov ve Sikalo, 2016, s. 43).

Rus edebiyatından Dostoyevski’nin eserinde geçen “Bu, Prens Mişkin’in gülümsemesiyle bir Mefistofeles’ti” (*Это был Мефистофель с улыбкой князя Мышкина*) ifadesinde açık bir şekilde ikirciklem örneği görülmektedir. Dostoyevski’nin kahramanı olan Prens Mişkin’in sakın ve masum gülümsemesi, Mefistofeles gibi şeytani bir figürle karşıtlık içinde sunularak güçlü bir anlam çatışması yaratmaktadır (Karasik, 2022, s. 118).

Oksimoron yapıların yüksek anlam yoğunluğu ve çağrışımsal gücü, bu ifadelerin metin başlığı olarak kullanılmasını mümkün kılmakta ve metnin anlamlandırılma sürecine yön vermektedir. Söz konusu ifadeler, içsel olarak dinamik ve çok katmanlı bir yapı sergiler. Örneğin “İyimser Trajedi” (*Оптимистическая трагедия*) başlığı, okuyucuda çifte bir okuma stratejisini devreye sokar: İlk olarak, olayların trajik bir biçimde sonlandığı ancak buna rağmen iyimserliğin sürdürülebileceği bir durumu ima eder; ikinci olarak ise, “trajedi” kavramının klasik anlamına, yani kahramanın ölümüyle sonuçlanan dramatik yapıya gönderme yapar. Bu çelişkili kavramların birlikteliği, hem semantik hem de retorik düzlemde dikkat çekici bir etki oluşturarak metnin estetik derinliğini artırır (Karasik, 2022, s. 117).

Rus edebiyatından Arseniy Tarkovskiy’in mısralarında ikirciklem örneğine rastlanmaktadır: “Ben ölümsüzüm, ölmediğim sürece, /Ve henüz doğmamış olanlar için,/Zamanın ötesinde alanı yarıyorum, /Gelecek çağların telefon buzzeri gibi.” (*Я*

бессмертен, пока я не умер, / И для тех, кто еще не рожден, / Разрываю пространство, как зуммер / Телефона грядущих времен) (Арсений Тарковский).

Şairin temel amacı, sözü insan ruhunun en yüce ve derin tezahürü olarak korumak ve sonraki kuşaklara aktarmaktır. Bu yaratıcı eylem, yalnızca estetik bir ifade biçimi değil, aynı zamanda bireye zamansal sınırların ötesinde bir varlık alanı sunar. Bu bağlamda, yaratıcılık eylemi insana ölümsüzlük kazandırır ve böylece “ölümlü ölümsüzdür” biçiminde ifade edilebilecek paradoksal bir anlam ortaya çıkar (Karasik, 2022, s. 122).

Marina Tsvetayeva’nın şu şiir dizelerinde ikirciklem örneklerinden bahsetmek mümkündür: “Günüm başıboş ve saçma:/ Dilenciden ekmek isterim, Zengine ekmek parası verirken, /Işığı iğneye geçiririm, / Hırsıza anahtarı veririm, /Beyaz pudrayla solgunluğu allarım...” (*Мой день беспутен и нелеп:/ У нищего прошу на хлеб, /Богатому даю на бедность,/ В иголку продеваю луч, /Грабителю вручаю ключ, / Белилами румяню бледность...*).

Şiirde geçen ifadeler arasında “dilenciden ekmek isterim”, “zengine ekmek parası vermek”, “ışığı iğneye geçirmek” ve “beyaz pudrayla solgunluğu allamak” gibi örnekler, içerdiği çelişkili kavramlar nedeniyle tipik birer oksimoron örneği olarak değerlendirilebilir. Bu tür ifadeler, lirik kahramanın hem gündelik gerçekliğe karşı bir başkaldırısını hem de dünyayı algılayışındaki paradoksal derinliği yansıtır. Oksimoron, burada yalnızca bir anlatım süsü değil, aynı zamanda kahramanın gerçeklik ile kurduğu ironik ve çelişkili ilişkiyi temsil eden bir yapıdır (Sudoplatova, 2012, s. 58). İkirciklem, aynı anda “adlandırır”, “kavrar”, “yaratır” ve “süsler”. İkirciklem, bir adlandırma birimi olarak hem metni oluşturan kişinin deneyimini hem de o dilin konuşurlarının deneyimini içinde barındırır (Kuregyan, 2006, s. 148).

A. A. Blok’un şiirinde karşıtlık anlatım teknikleri arasında özellikle oksimoronlu ifadeler ayrı bir öneme sahiptir. Çoğu zaman, karşıt nitelikteki sıfatlar tanımladıkları sözcüklerle çelişkili birliktelikler oluşturarak oksimoron yaratmaktadır ve bu şekilde söz konusu nesneye beklenmedik, ona özgü olmayan bir özellik kazandırmaktadır. Örneğin, “Gül ve Haç” (*Роза и Крест*) adlı eserinde Blok’ta tatlı bal acılaştır: “Sözlerinin balı bana acı gelir” (*Горек мне мед твоих слов*), alışılmışın aksine kasvetli ve acı veren hüznü aydınlanır: “Senin hüznün

aydınlık” (*Твоя печаль светла*) (Atrohova ve Konstantinova, 2023, s.8) Bu tür oksimoronlar, şairin dünyayı algılayışındaki paradoksal derinliği ve lirik kahramanın ruhsal durumundaki gerilimi etkili biçimde yansıtmaktadır.

İkirciklemin yalnızca biçimsel bir retorik araç olmanın ötesine geçerek, edebî anlatımda derinlemesine bir anlam üretim aracı olarak işlev gördüğü anlaşılr. Edebî metinlerdeki kullanım örnekleri, onun hem bireysel hem de kültürel düzeyde çok katmanlı anlamlar inşa ettiğini ve estetik ile düşünsel düzlemleri bir araya getirdiğini gösterir. Tarihsel süreç içerisinde başlangıçta tartışmalı bir figür olarak görülen ikirciklem, zamanla sanatsal meşruiyet kazanır ve özellikle Rus edebiyatında etkileyici örneklerle kendine özgü bir anlatım potansiyeli geliştirir. Gerek başlık seçimlerinde gerekse karakter betimlemelerinde kullanılan bu figür, karşıtlıkların uyumundan doğan paradoksal anlamlarla, okuyucunun metne farklı açılardan yaklaşmasına imkân tanır. Dolayısıyla ikirciklem, edebî söylemin hem estetik derinliğini artırmakta hem de bilişsel katmanlarını zenginleştirerek metni çok yönlü okumalar için elverişli hâle getirir.

Sonuç

İkirciklem, sadece çelişkili kavramların biçimsel olarak bir araya getirildiği bir söz sanatı olmanın ötesinde, anlam üretimi sürecinde özgün ve dinamik bir rol üstlenir. Rus söyleminde ve edebî metinlerde sıkça rastlanan bu yapı, yalnızca dilin sınırlarını zorlamakla kalmayıp aynı zamanda metnin semantik zenginliğini ve retorik etkisini de artırır.

Tarihsel süreçte başlangıçta mantıksız ve sanatsal değerden yoksun kabul edilen ikirciklem, özellikle XX. yüzyıldan itibaren estetik değeri tanınan ve üslupsal bir araç olarak sistemli biçimde kullanılan bir figür hâline gelir. Rus edebî söyleminde ikirciklem, bireysel dünya görüşlerinin ve paradoksal düşünme biçimlerinin güçlü bir dışavurumu olarak işlev görür; ironi, eleştiri ve kavramsal sorgulama için elverişli bir zemin sunar. Bu bağlamda, eser adlarından karakter tanımlarına, şiirsel imgelerden söylem analizlerine kadar geniş bir kullanım yelpazesi içinde değerlendirilebilir.

İkirciklemin bu yaratıcı işlevi, yalnızca edebî anlatım açısından değil, aynı zamanda dilbilimsel ve kültürel düzeyde de önemlidir. Figür, dilin bilişsel potansiyelini açığa çıkararak okuyucunun metne aktif katılımını teşvik eder; anlamın

durağan yapısını sarsarak, çoklu yorum olanakları yaratır. Dolayısıyla ikirciklem, hem poetik hem de retorik düzlemde modern dil kullanımının vazgeçilmez bir bileşeni olarak değerlendirilmeli; gerek akademik literatürde gerekse öğretim süreçlerinde daha görünür hâle getirilmelidir.

Etik Beyan

Çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Araştırmanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

Kaynakça

- Atrohova, A. M. ve Konstantinova, S. K. (2023). Oksyumoron kak priem kontrasta v poezii A. A. Bloka. *İncipio*, 18, 6-12.
- Boçina, T. G. (2005). Antiteza i oksyumoron v russkoy paremike. N. B. Usaçeva (Ed.), *Frazeologičeskie čteniya pamyati professora Valentini Andreevni Lebedinskoy* içinde (s. 26-29). Kurganskiy gosudarstvenniy universitet.
- Dekatova, K. İ. ve Vodyaha, A. A. (2013). Strukturno- semantičeskie osobennosti otsenočnogo oksyumorona. *Filologičeskie nauki. Voprosı teorii i praktiki*, 6(2), 78-80.
- Galperin, İ. R. (1978). K probleme neobičnyh soçetaniy slov. E. M. Mednikova, N. İ. Filiçeva ve A. G. Şirokova (Ed.), *Problemy obščego i germanskogo yazıkoznaniya* içinde (s. 61-70). İzd-vo Mosk. un-ta.
- Jarkova, A. A., Şurguçinov, T. S., ve Gluhova, O. V. (2023). İspolzovanie oksyumorona v nazvaniyah i zagolovkah. *Studenčeskiy nauçnyy poisk: Sbornik nauçnih statey obuçayıuşçihşya* içinde (s. 65-67). İzdatelstvo-Poligrafičeskiy Kompleks Rost. Gos. Ekon. Un-ta (RİNH).
- Karasik, V. İ. (2022). Oksyumoron v yazıkovom soznanii i kommunikativnoy praktike. *Sotsialnie i gumanitarnie znaniya*, 8(1), 114-123.
- Kozinets, S. B. (2014). *Slovar oksyumoronov russkogo yazıka*. Saratovskiy istoçnik.

- Kozinets, S. B. (2015a). Oksyumoron kak yazıkovoe yavlenie. *Russkiy yazık v škole*, 4, 54-60.
- Kozinets, S. B. (2015b). Printsıptı sostavleniya “Slovary Oksyumoronov Russkogo yazıka”. *Yazıkoznanie Vestnik Nijgorodskogo universiteta im. N. İ. Lobaçevskogo*, 2(2), 428-431.
- Kuregyan, G. G. (2006). Traditsii i novatsii v lingvopragmatičeskom osmislenii oksyumorona. *İzvestiya Vuzov. Severo- Kavkazskiy Region Obşçestvennie nauki. Prilojenie*, 12, 144-150.
- Moskvin, V. P. (2018). *Yazık i poezii. Priemi i stili: terminologičeskiy Slovar. (İkinci baskı)*. Flinta.
- Razonerov, D. A. ve Sikalo, N. A. (2016). Oksyumoron kak vırajenie vnutrennego protivoreçiya v hudojestvennoy literature. *Vestnik magistraturı I*, 5(56), 42-44.
- Smirnov, S. (t.y.). Lingvistiçeskie interventsii v gumanitarnoy psihoterapii: gradatsii i oksyumoronı. 30 Nisan 2025 tarihinde <http://hpsy.ru/public/x3972.htm> adresinden erişilmiştir.
- Sudoplatova, G. A. (2012). Stilistiçeskie funktsii oksyumorona v poezii Marını Tsvetayevoy. Uçenie zapiski Zabaykalskogo gosudarstvennogo universiteta. *Filologiya, istoriya, vostokovedenie*, 2, 57-60.
- Şestakova, E. G. (2009). *Oksyumoton kak kategoriya poetiki (na materiale russkoy poezii XIX- pervoy treti XX vekov)*. NORD- PRESS.
- Timofeyev, L. İ. ve Turayev, S. V. (1974). *Slovar literaturovedçeskih terminov*. Prosveşçenie.